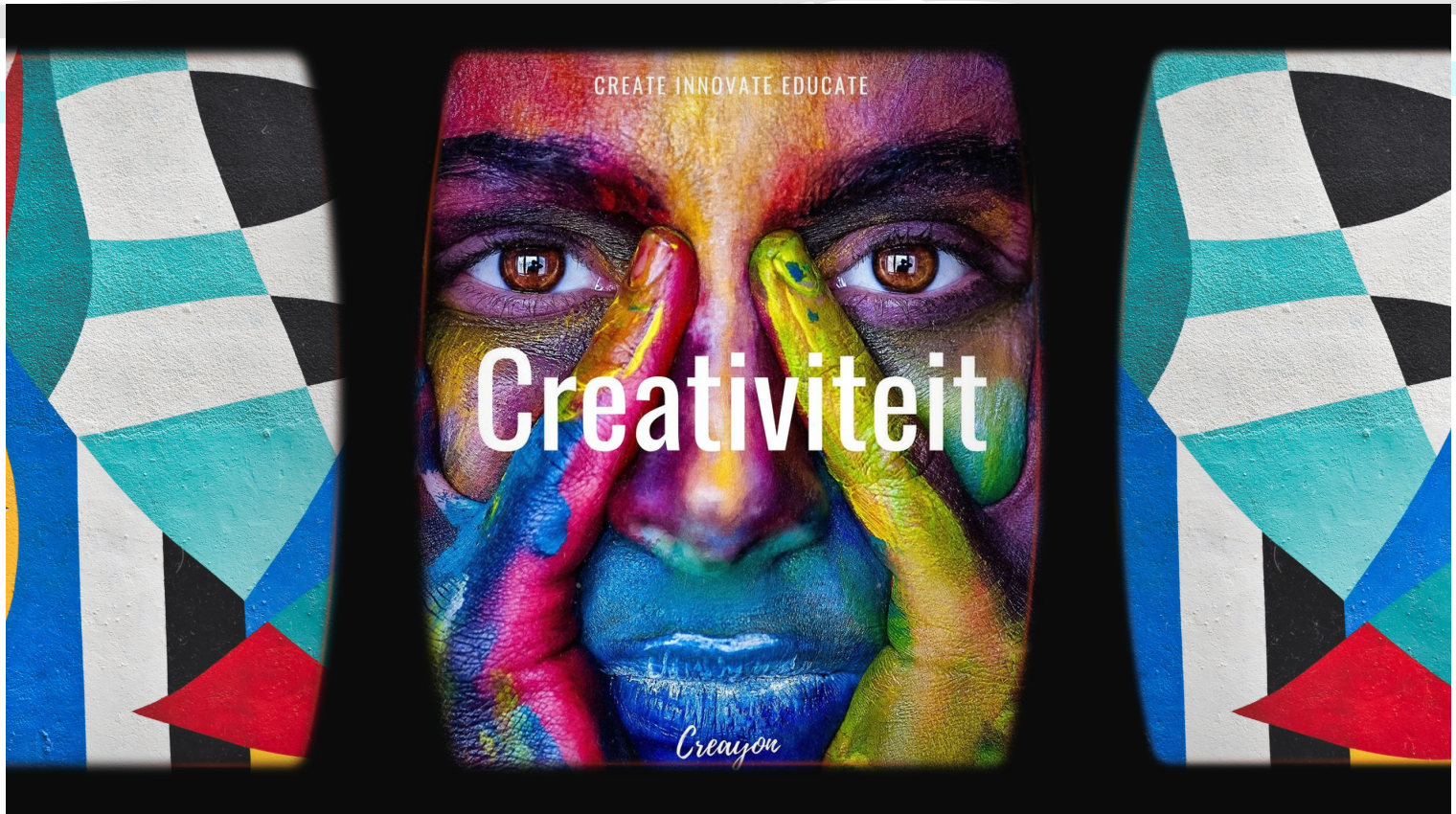

KLEUR JIJ WEL EENS LEKKER BUITEN DE LIJNTJES?

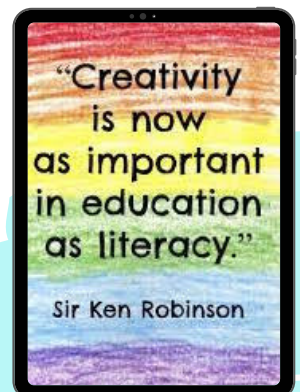
BLOG CREAYON

Kleur jij wel eens lekker buiten de lijntjes?

Deze vraag houdt me regelmatig bezig nu ik alweer bijna een jaar terug ben in het Nederlandse onderwijs. Na 22 jaar in het buitenland gewerkt te hebben in verschillende onderwijssystemen verbaas ik me zeer over hoe onderwijs in Nederland wordt gegeven anno 2021. In hoeverre wordt er vanuit de methodes en het systeem gewerkt of staat het kind centraal?

Graag start ik met deze quote van de beroemde Britse auteur, spreker en internationaal adviseur Sir Ken Robinson. Hij was een voorvechter van meer creativiteit in de klas en stimuleerde velen om kritisch na te denken over het schoolstelsel. In deze blog wil ik kijken op welke wijze we meer kansen en mogelijkheden kunnen creëren om creativiteit te versterken in het Nederlands onderwijs.

Wat is creativiteit eigenlijk?

'Creativiteit wordt in de verschillende wetenschappen nogal verschillend geïnterpreteerd, maar wijst in het algemeen naar een vermogen om iets nieuws te scheppen. Een individu of groep toont creativiteit wanneer een nieuw concept of object wordt gemaakt, of wanneer een originele oplossing voor een probleem wordt gevonden.' (bron Wikipedia)

Als inval leerkracht werk ik op diverse scholen in groep 1 t/m 8. Vanaf groep 3 ligt de focus op rekenen, taal/spelling, begrijpend lezen, studievoordigheden, lezen en soms een lesje aardrijkskunde/topo, geschiedenis, natuur of verkeer. Er staat ook tekenen op het rooster, maar er wordt dan aangegeven dat dit niet belangrijk is en overgeslagen mag worden. Ik vind dit super jammer en echt een gemiste kans om meer creativiteit in de klas te stimuleren. Deze ervaringen hebben me tot nadenken gezet over hoe er binnen het rooster wel meer tijd gecreëerd kan worden om creativiteit te stimuleren. Daarnaast wordt er bij de 'reguliere' vakken veel met methodes gewerkt, maar bij de creatieve vakken niet. Hierdoor is er geen duidelijke opbouw en leerlijn waardoor kinderen hiaten oplopen in hun creatieve ontwikkeling.

Begrijp me niet verkeerd: er is niets mis met reguliere methodes die gebaseerd zijn op solide leerlijnen en doelen om ervoor te zorgen dat kinderen leren wat ze moeten leren. De manier waarop er omgegaan wordt met methodes is waar ik vraagtekens bij stel. **Ik daag iedereen uit om eens kritisch na te denken of we er niet zo mee om kunnen gaan zodat de kinderen meer gemotiveerd leren en hun creatieve vaardigheden in alle vakgebieden beter leren benutten en ontwikkelen.**

Toekomst van Goed Onderwijs

Van de week woonde ik een interessante discussie over de Toekomst van Goed Onderwijs van de PO-raad bij. In een serie van 6 digitale congressen wordt er gediscussieerd over digitalisering in het onderwijs. Aan de hand van Bloom, een fictief toekomstscenario wordt het onderwijs vanuit diverse invalshoeken besproken. In de eerste sessie werd de vraag gesteld wat de rol van methodes gaat zijn in het jaar 2035. Hierbij werd gesteld dat tegenwoordig steeds meer scholen methodes als hulpmiddel inzetten om doelen te bereiken en niet als vastgeroeste leidraad. Niemand had een antwoord, maar aanwezigen deelden interessante ideeën met betrekking tot de inzet van digitale middelen. Er werd geconcludeerd dat leerkrachten mee moeten bewegen met de digitale ontwikkelingen zoals Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), etc. in plaats van de geijkte methodes zoals we die nu nog kennen. Ook internationale trend lijsten laten deze ontwikkelingen sterk naar voren komen.

De impact van het noodgedwongen verzorgen van afstandsonderwijs heeft hier al wel een positieve ontwikkeling bewerkstelligd en zijn er mooie initiatieven te bespeuren waarbij het werken met methoden anders georganiseerd wordt. De weg naar het 'nieuwe normaal' is ingeslagen...

Maar hoe kunnen we de uitdaging aanpakken om het onderwijs creatiever te organiseren? Graag deel ik hierbij mijn ervaringen op twee internationale scholen in Azië die inzichten kunnen bieden.

China

Ik heb een aantal jaren in groep 2/3 in China gewerkt. Het viel me op dat de Chinese kinderen die net op onze school kwamen bijzonder mooi technisch konden tekenen. Vaak waren mijn leerlingen al van jongs af aan naar allerlei bijlessen gestuurd, met als ultieme doel om te slagen voor de examens. Maar als ik vroeg of ze iets zelf konden bedenken, knutselen of een probleem oplossen dan keken ze me met grote ogen aan. Pas na een gewenningsperiode waarbij ze werden uitgedaagd om dingen uit te proberen, te experimenteren en fouten leerden maken lukte het wel en ontpopten ze zich tot ware kunstenaars en 'problem solvers'. Er ontstond er een 'growth mindset' en kregen kinderen de ruimte om zich verder te ontwikkelen op allerlei vlakken, maar met name creativiteit in de breedste zin van het woord.

Hong Kong

In Hong Kong heb ik weer een internationale school opgestart met het International Baccalaureaat (IB) curriculum. Dit is vergelijkbaar met het unit onderwijs in Nederland. Er wordt gewerkt vanuit 4-6 thematische units waarbij de leerlijnen en doelen zijn ontworpen aan de hand van de lokale en globale context. Het programma is zo opgezet dat de kinderen onderzoekend leren, inclusief 'Design Thinking' projecten die ze uitdagen tot creativiteit.

Eén van mijn uitdagingen als coördinator was om het team zo te begeleiden dat ze het programma vanuit een gevarieerd perspectief ontwikkelden. De leerlijnen per vak werden gebruikt als leidraad, maar flexibel ingepland zodat er zoveel mogelijk zinvolle aansluiting was binnen de units per leerjaar. Hierbij werden methodes gebruikt ter aanvulling en niet als ultieme leidraad die alles bepalend was voor het rooster. **Het merendeel van het rooster was ingepland met tijd om unit projecten te kunnen uitvoeren waarbij alle vakken geïntegreerd werden.** Basiskennis en vaardigheden werden gewaarborgd door expliciete lessen in te roosteren.

Uitwisseling expertise

Eén van de privileges op internationale scholen is dat er ook op de basisschool vakleerkrachten werken voor vakgebieden als drama/muziek/dans, handvaardigheid en gym. Door het uitwisselen van expertise ontstonden er verrassende en verrijkende les ideeën en werden units heel creatief vormgegeven, inclusief de taal en rekenlessen. Een belangrijk punt daarbij was dat ze ruimte vrij lieten voor de inbreng van de kinderen. Er werd tijd ingeroosterd om een deel van de unit samen te plannen. Ook hadden de kinderen een hoge mate van eigenaarschap waarbij ze keuzes konden maken tijdens hun onderzoekend leren.

Een sprekend voorbeeld

Een unit over licht en schaduw waarbij het natuurkundig aspect de boventoon voerde ontpopte zich als een interessant 'design thinking' project waarbij kinderen een schaduwspel show ontwierpen en alles daaromheen organiseerden inclusief het script/uitnodigingen (taal), podium/tickets (rekenen), filmen (media), muziek/zang/dans en het ontwerpen van de poppen en kostuums (handvaardigheid) en de ins en outs over de werking van licht en schaduw leerden (natuurkunde).

De creativiteit spatte van deze unit af doordat de kinderen leerden ontwerpen, experimenteren, presenteren, teamwork en vooral problemen moesten oplossen tijdens het proces. **De feedback van de kinderen was dat dit 'de beste unit ooit was, omdat ze mochten ontwerpen en creëren. Het voelde niet als leren, maar toch hadden ze zoveel geleerd'.**

Kansen

Als ik dit doortrek naar het Nederlands onderwijs dan is mijn pleidooi om eens te kritisch te kijken naar waar er kansen liggen om de methodelessen op een creatieve manier te plannen. Hierbij is het belangrijk om ruimte te creëren in het rooster waarbij vakken meer geïntegreerd met elkaar worden georganiseerd. Er zijn vele raakvlakken te vinden die gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld 'Design Thinking' projecten op te starten. **'Design Thinking' is een manier om creatief, probleemoplossend, ontwerpnd en innovatief leren te faciliteren.** 'Design Thinking' is zeker niet iets nieuws en bestaat al sinds 1969. De kracht zit erin om vanuit het creatieve proces te denken waarbij deze vijf stappen centraal staan: ontdekken, interpreteren, ideeën vormen, experimenteren, verder ontwikkelen.

Lef

Als je een manier zoekt om je lessen creatiever te organiseren dan is dit zeer aan te bevelen. Het vergt lef om het dagrooster gestuurd door methodelessen los te laten en meer vanuit een week of maand tijdslijn te werken waarbij er tijd gefaciliteerd wordt om aan projecten te kunnen werken. De kunst is om te kijken welke overbruggende thema's vanuit de methodes en vakken flexibeler ingepland kunnen worden. Ook door kinderen meer onderzoekend te laten leren en keuzes te laten maken, ontstaat er ruimte om gedifferentieerde begeleide instructie te faciliteren.

Het is heel makkelijk om op maandag taal thema 1, week 1, les 1 te draaien, maar ga bij jezelf eens na of je daar na 10 jaar nog steeds heel blij van wordt? Waar ligt je uitdaging dan nog om je tijd door te komen met een groep kinderen die voor de zoveelste keer het lijdend voorwerp onder te knie moet krijgen en dit vele uren inoefenen. Waar ligt de uitdaging voor de kinderen? En voor jou?

Probeer het eens uit en plan een taal- of rekenthema middels 'Design Thinking'. Je zult ervaren dat creativiteit in de breedste zin van het woord explosief ontwikkelt en dat kinderen enthousiaster en gemotiveerder leren. **Geen week is meer hetzelfde, de sleur is eruit en er komt meer ruimte voor een enerverende flow zodat je werkvreugde vergroot zonder je te storen aan het schoolsysteem waarbij methodes de boventoon voeren.** Kleur eens lekker buiten de lijntjes!

Meer informatie

Er is heel veel informatie over 'Design Thinking' te vinden.

- PO-raad/Kennisnet handreiking Onderwijs ontwerpen met Design Thinking (aug 2017)
Zie www.samenslimmerpo.nl.
- [Artikel Betere leraren door ontwerpgericht denken-design thinking als basis voor innovatief onderwijs](#)
- Toolkit: [Design-thinking-for-educators](#) (Engels)

Bianca van Creayon –
Create Innovate Educate

Creayon
CREATE INNOVATE EDUCATE